

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 116. Quid sit & quotuplex ignorantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

III. Si ligatus cum ligata adulteretur, duplex^{cc} peccatum iniustitiæ committitur, unum contra^{cc} propriam uxorem, alterum contra maritum adul^{cc} teræ: uti etiam, si quis uno actu occidat plures, sunt^{cc} plura homicidia: quia in istis materia est numero^{cc} diversa. *Lay. l. 1. t. 2. c. 10. n. 3. Sanch. Lugo, l. c.* “

CAPUT IV.

Quæ excusent à transgressione Præcepti.

DUBIUM I.

699

An ignorantia excuset.

Resp. Si fit invincibilis, excusat; quia nemo^{cc} peccat, nisi actu voluntario; hic autem^{cc} cognitionem præsupponit. Si autem sit^{cc} vincibilis & culpabilis, non excusat; qua^{cc} lis est, cum poteras, & tenebaris scire, aut discere, & in mentem veniebat dubitare, nec studuisti intel^{cc} ligere. *S. Aug. S. Thom. Sanch. 1. mor. cap. 16. & ca^{cc} teri communiter contra Palauin. Unde resolvitur: “*

I. Si quis die jejunii nihil cogitans de præcepto,^{cc} cœnet, aut carnes comedat, non peccat: similiter in^{cc} aliis; ut si occidas hominem, putans esse feram.^{cc} *Bon. to. 2. d. 2. q. 8. p. 3.* “

II. Si in aliqua re tantum advertas malitiam^{cc} unius generis, illam solam contrahis, ut v. g. si quis^{cc} cognoscat fœminam, quam scit non esse suam,^{cc} ignorat autem esse consanguineam, is fornicatio^{cc} nem tantum, vel adulterium committit, non in^{cc} cestum. *Laym. l. 1. t. 2. c. 4. Bon. l. c.* “

A D D E N D A.

Q. 116. *Quid sit, & quotuplex ignorantia. R.* 700
 §. I. Ignorantia, in genere, à S. Dionys.
 & S.

& *S. Th.* 1. 2. q. 76. a. 2. definitur, privatio scientiæ eorum, quæ quis aptus natus est scire.

701 §. II. Ignorantia variè dividitur, nam I. alia est puræ privationis, quæ est mera carentia scientiæ; alia malæ dispositionis, quæ simul includit positivum errorem: 2. Alia vincibilis, quando quis potest scire; alia invincibilis, quando quis scire non potest, uti magis explicabitur à n. 748., tum autem simpliciter est vincibilis, si quis scire possit per ordinariam gratiam Dei, licet fortè non possit per vires solius naturæ, uti rectè *Eliz.* 1. 7. q. II. §. 4., gratia enim ordinaria non negatur nobis, saltem si faciamus, quod in nobis est. 3. Alia culpabilis, quando quis potest & debet scire, ac negligit, hinc ab aliis dicitur consequens, quia consequitur ad aliquem actum voluntatis; alia inculpabilis, quando quis vel non potest vel non tenetur scire, tum enim non est imputabilis, quia eam habemus antecedenter ad actum voluntati nostræ imputabilem. 4. Hæc ignorantia consequens alia est affectata, quæ directè est volita & quæ sita, uti habet *S. Th.* q. 6. a. 8., exempli gratiâ, si è templo emaneas, ne audias promulgari jejunium: alia simplex, quam quis directè non quærit, attamen habet, quia negligit inquirere, ut sciat, & ideo est indirectè tantùm voluntaria, potestque esse supina & crassa, si negligentia inquirendi fuerit magna. Videri potest *Teril.* de consc. prob. q. 16., ubi n. 5. refert hæc verba *Hugonis Cardin.*, simplex dicitur ignorantia, quando homo non laborat scire, quod possit scire: affectata dicitur, quando aliquis ex industria omittit scire, ne scientia in eo aggravet peccatum, ne magis teneatur ad non peccandum &c. hinc affectata videtur habere contemptum scientiæ; simplex autem, solummodo neglectum veritatis. 5. Ratione objecti, alia dicitur ignorantia Juris, quæ

quæ est circa leges vel obligationem legum, soletque etiam dici universalis; alia Facti, quæ est de aliquo facto vel non facto, ideoque dicitur particularis, uti si ignorem, an jaculando occiderim Titium necne.

Q. 117. *Quale malum, & utrùm majus malum sit ignorantia, an error. R.*

§. I. Error & ignorantia circa necessaria ad finem ultimum sunt maximum malum hominis, quia quantitas mali mensuratur per magnitudinem & necessitatem boni per tale malum exclusi, ergo cum obtentio finis ultimi sit maximum & maximè necessarium bonum hominis, error & ignorantia, quæ causant exclusionem finis ultimi, sunt maximum hominis malum. 702

§. II. Quamvis ignorantia & error invincibilis circa non necessaria ad finem ultimum semper sint malum Physicum intellectûs, cum finis, & consequenter bonum intellectûs sit nosse verum, uti in se est; tamen sæpe per accidens sunt in genere moris meliora, quàm scientia; sic melius est marito nescire præteritam fornicationem uxoris suæ, & opinari falsò, quòd semper fuerit casta quàm scire non fuisse, nam aliàs turbaretur pax, confidentia, amor: item melius est homini planè ignorare præceptum, aut falsò putare illud non dari, si Deus prævideat eum transgressurum, si sciret &c. 703

§. III. Error in plerisque est majus malum quàm ignorantia, quia intellectus per errorem, utpote formam contrariam, pejus disponitur in ordine ad cognoscendum verum, ideoque etiam faciliùs est eum edocere veritatem, qui purè ignorat, quàm qui simul errat circa eam, quia intellectus non faciliè agnoscit se errare, & difficiliùs recedit ab eo, cui semel adhæsit. 704

§. IV. Error est quandoque melior quàm ignorantia; 705